

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

---

7. köide Tallinnas, teisipäeval, 20. oktoobril 1925. Nr. 43 (137)

Sisuu:

Toimetuse kommentaar

H. v. Schulmann: Kas oli maareform majandusliselt tarvilik?

Harju Panga maksujõuetuse puhul

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

E.T.K.

omatööstuse saadused

on hinnatud kodumaa näitustel kõige kõrgete auhindadega.

Pange tähele

ETK

kaubamärki

E.T.K. kilusid, silke, sprotte, kohvi, veine, kamajahu
saab kõigist tarvitajateühingutest.

Pealadu E.T.K., Tallinn.

„Eesti Majandus“

tööstuse, kaubanduse ja rahanduse
ajakiri.

Senini ilmunud köidete hinnad broscheeritult:

1. köide,	1921. aastakäik	Mk. 200.-
2. „	veebr.-juuni 1923.	„ 250.-
3. „	juuli-deets. 1923.	„ 250.-
4. „	jaan.-juuni 1924.	„ 250.-
5. „	juuli-deets. 1924.	„ 250.-
6. „	jaan.-juuni 1925.	„ 250.-

Tellimised adresseerida „EESTI MAJANDUSE“
toimetusele, Tallinn, Pikk tänn. 40.

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—
 pooleaastas " 500.— " " 1000.—

Toimetuse: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

7. köide. Tallinnas, teisipäeval, 20. oktoobril 1925. Nr. 43 (137)

Sisu: Toimetuse kommentaar. H. v. Schulmann: Kas oli maareform majanduslikult tarvilik? Harju Panga maksujouetuse puhul. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 19. oktoobril 1925. a.

Aktiapangad Eesti statistika kuukirjas
juulis. avaldatud aktiapankade
 bilansid 1. augusti peale
 1925. näitavad jälle teatud tervenemist.

Aktivas tõmbab oma peale tähelpanu
 laenude kahanemine enam kui 70 milj. mk.
 võrra, kuna muud arved peaaegu muutu-
 mata on.

Passivas on hoiumsummad enam kui
 20 milj. mk. kasvanud, millest osa on tar-
 vitatud passiv-laenude tagasimaksmiseks.
 Tähelpanu väärrib passiva korrespondentide
 arvete alaline kahanemine, mida küll ühen-
 dusesse võib viia meie pankade krediidi
 langemisega viimase aja sündmuste taga-
 järjel. Aasta jooksul on passiva korres-
 pondentide arved kahanenud 200 milj. mk.
 võrra.

Üldiselt jätab bilansside võrdlus mulje, et
 meie pangad juba mitmendat kuud terve-
 nemise teel on. Hoiumsummade võrdlev
 tähtsus bilanssides on kasvanud mitte üksi
 eelmise kuuga võrreldes, vaid võrreldes ka
 1. augustiga 1924. a., kuna passivlaenude
 tähtsus kahanemas on, olgugi vähemal
 määral.

Alamal järgnevad aktiapankade kokku-
 võllikud bilansid 1. aug. 1925. ja 1. aug.
 1924. a.

Eesti aktiapangad 1925.

Aktiiva.	(Miljon mkr.)		
	1. aug. 1925.	1. juuli 1925.	1. aug. 1924.
Kassa ja jooksv. arved	120,8	126,7	95,4
Laenud	2793,0	2865,9	2560,0
Garantid	976,8	970,1	914,6
Korrespondendid	382,6	382,8	678,1
Passiva:			
Kapitalid	747,9	747,9	727,1
Hoiumsummad	1513,1	1489,3	1357,3
Passivlaenud	853,4	863,6	645,7
Korrespondendid	531,9	592,2	750,2

Garantid	976,8	970,1	911,7
Bilanss	5210,2	5222,8	5060,0

Protsentides bilansist:

Aktiiva.

Kassa ja jooksv. arved	2,3	2,4	1,9
Laenud	53,6	54,9	50,6
Garantid	18,7	18,6	18,1
Korrespond.	7,4	7,3	13,4

Passiva.

Kapitalid	14,4	14,3	14,4
Hoiumsummad	29,1	28,5	26,8
Passivlaenud	16,4	16,5	12,8
Korrespond.	10,2	11,3	14,4
Garantid	18,7	18,5	18,0
Bilanss	100,0	100,0	100,0

Kas oli maareform majandusli- selt tarvilik?

H. v. Schulmann.

Omas kirjutuses „Teravilja toodang ja
 tarvitus“ võtab h-ra N. Kõstner sõna ühes
 küsimuses, mis meie üldise majanduslike
 seisukorra aluseid puudutab ja mille peale
 alles viimasel ajal tarvilit tähelpanu pöö-
 ratakse.

Kõigilt poolt rõhutatakse viimastel aas-
 tadel, iseäranis sest silmapilgust alates, kui
 krediidi- küsimuse ülestõstmine teatud val-
 gustust meie üldisse majanduspoliitikasse
 tõi, et Eesti olla põllumajanduse riik, ja et
 sellepärast tuleks suuremat tähelpanu just
 selle rahvamajanduse alale pühendada.
 Viimase 5 aasta ebaloomulik nähtus, —
 teravilja sisseveo suurenemine on rohkesti
 kõneainet pakkunud majanduslistes ring-
 kondades ja viimasel ajal on ajalehtede
 veergudel uurimistöö käimas, selle nähtuse
 põhjuste üle. H-ra Kõstner lükkab omas
 kirjutuses „Vaba Maa“ poolt kaitstud väite,
 nagu oleks teravilja sisseveo suurenemine

tingitud tarvituse kasvamisest, ümber ja teeb kindlaks, et põhjust tuleb otsida teravilja toodangu tagasiminekuks. Otsides viimase nähtuse põhjust püüab autor minu poolt avaldatud arvamist, et „toodangu tagasiminekuks ainuüksi suurmajapidamiste tükeldamise tagajärg on“ ümber lükata, heites mulle ette, nagu oleks mina selles küsimuses „enam kui ühekülgne“ olnud. H-ra Kõstner ütleb: „Meie põllumajanduse toodangu langemise põhjuseks on sõda ja maareform“. Mina ei eita sugugi, et sõja-aeg lõi raske haava meie põllumajandusele, kuid oletada, et peaaegselt tema just süüdi on, et nüüd, peale viie aastast rahuliku tegevuse- ja töötamise võimalust teravilja toodangu alatasa langeb (vaatamata selle peale, et selle 5 aasta seas mitte ühtegi ikalduse aastat teravilja suhtes ei olnud), seda ei või uskuda. Kuid oletame, et see oleks nii, oletame, et põllupinna viljakuse langemine sõja ajal avaldab oma mõju veel praeguse toodangu peale. Oletame ühtlasi, et suurmaapidamine oleks endiselt püsima jäänud s. t., et agraarreform oleks teostamata, vähemalt nii radikaalsel kujul (muidugi mõista, ei tule siin võimalikud poliitilised tagajärjed arvesse võtta). Mõisad oleks loomulikult omast võlgadest korruga lahti saanud, kõik uuemaaja tehnilised saavutused põllutöö alal (nagu traktorid j. n. e.) ja väljamaa krediit oleks neile kättesaadav, ja selle tagajärjel oleks produktsioon lühikese aja jooksul kahtlemata tõusnud üle ennesõjaaegse ulatuse. Mingisugust kahtlust ei või ka olla, et mõisad võiksid riigile palju rohkem sissetulekut anda, kui nad praegu riigistatud ja tükeldatud kujul annavad (väljaarvamata ka metsad).

Meie oleme harjunud võrdlema põllumajanduslikku toodangut ennesõjaaegsega ja meile paistab 1913 aasta toodangu saavutamise nagu mingisugune ideaalne seisukord, mis õiguse annaks meile loorberidele puhkama jääda. Sõjaaegsed haavad oleks ammugi juba kinni kasvanud ja unustatud, kui mitte maareform ei oleks „lõõnud suure augu meie põllumajanduslikku toodangusse“ (h-ra K. sõnad). Sisseveo andmete põhjal näeme, et teravilja toodang järjekindlalt kaanab, selle asemel, et sõjaaja minevikku varjumisega tõusta. Kõigest sellest võib täie õigusega järeldada, et toodangu langemise põhjust ei või mujalt otsida kui maareformist.

Edasi pühendab h-ra Kõstner mõned sõnad ennesõjaaegsele suurpõllupidamisele, püüdes tõendada, et mõisad hoidsid ennast

tol ajal vee peal kõrvalsissetulekute abil metsadest, rentidest, talude müügist j. n. e. ja et nende suurte sissetulekute peale vaatamata mõisate peal lasuvad võlad alatasa kasvasid.

See väide on ekslik. Minul käepärast olevate täpsete andmete põhjal võib ümberpöörult tõendada, et suurem osa mõisatest töötasid enne sõda ilma kõrvalsissetulekute arvamisetä kasuga. Need andmed on võetud 1911 Saksamaalt kutsutud eriteadlaste poolt Tallinnas asutatud „Mõisate raamatupidamise keskkoha“ (Buchhaltungszentrale) aruandest 1912/13 majandusaasta kohta.

Selle noore asutuse juurde olid sel ajal liitunud kõigest 106 mõisat, kelle majandusline resultaat 1912/13 majandusaastal oli järgmine: 43 mõisat said puhas sissetulekut 1 tiinu põllumajanduslikult kasutatud maa pealt 23,4 rubla, 38 said 7,3 ja kõigest 25 töötasid kahjuga 7,4 rubla suuruses. Keskmiselt said sellega 106 mõisat 10,4 rubla puhas sissetulekut tiinu pealt. See summa ei ole kuigi suur, kuid kõik, kes tolleaegseid olusid tunnevad, teavad, et just viimase 5 aasta jooksul enne sõja lahtipuhkemist põllumajandusline arenemine oli kiirem kui kunagi enne. Tol ajal asutati põllumajanduse nõuande koht („Wirtschaftsberatungsstelle“), mille juhiks oli Saksamaalt tulnud põllumees-eriteadlane, kelle nimi praegu Saksamaal igale põllumehele tuntud on. Selget keelt räägivad ka need suurejoonelised maaparanduse tööd, mis tol ajal ette võeti ja mille peale kulutati miljonid rublad mõisate sissetulekutest.

Suurem osa Eesti mõisatest läksid paranduse teel põlvest põlveni, ja ainult väikene osa, mis koosnes alati samadest mõisatest, käisid käest kätte ja ei tasunud ennast ära, kuid mitte sellepärast, et nad latifundiad olid, vaid mõisaomanikkude oskamatus ja traditsiooni puudumise tõttu.

Mis puutub kõrvalsissetulekutesse, siis peab ütlema, et talukohad viimastel ennesõjaaegsetel aastatel olid enamalt jaolt müüdnud; mõisa rendikohtadest oli küll mõisnikkudel sissetulekuid, kuid siin võib ilma liialduseta tõendada, et hoonete remontidega need sissetulekud enam kui kaetud said. Ka kõrtsidest ja poodidest minu teada suuri sissetulekuid ei olnud. Mis puutub metsadesse, siis valitses suurema osa mõisnikkude seas traditsiooniline kokkuhoidmise printsip, mis praegu võimaldab riiki oma rahaasju korras hoida.

Kui mõisad osalt seisid vee peal kõrvalsissetulekute abil, siis tuleb küsida, kas

asunikud saavad ilma nendeta läbi? Vaatamata selle peale, et riik andis nendele poolmuidu mõisatest võõrandatud inventari, maksuta ehitusmaterjali, j. n. e., saab tema nendest mitterimetamisväärliselt renti ja mitte ühte pennigi tulumaksu. Kas asunik edaspidi ilma nende kõrvalsissetulekuteta vee peal seista, ja ühtlasi terve riigi majanduslise aluse moodustada suudab, näitab muidugi tulevik, kuhu mina olemasolevate ametlikkude andmete ja isikliste kokkupuutumiste peale asunikudena põhjendades, teatava pessimismiga vaatan.

Vaielus, kumb on meie oludele kasulik, kas suur- või väikemaapidamine on asjata, sest et puuduvad täpsed andmed, mis võimaldaksid suur- ja väikemaapidamise effekte võrrelda. Kuid esimese väite kasuks räägib aksioom, et mida kehvem maa, mida ebasoodsam kliima, ning mida madalam kultuuri tasapind, seda suuremad on põllumajapidamised. Teiseks ei või mõõda minna ühest teooriast, mis oma tõelikkust on näidanud praktilises elus: „suurpõllumees produtseerib ja väikepõllumees konsumeerib“. Tõenduseks selle teooriale (mis muidugi seal, kus kultuur väga kõrgel pinnal seisab (Daanimaa) mitte täiesti tõele ei vasta) võiks Saksamaad nimetada, kus sõja-aegne praktika selgesti näitas, et linnad elasid mõisatest, kuna rekvisitsioonid tuludest protsentuaalselt väga vähe andsid. Selles ongi põhjus, et Saksamaal seni juttu ei ole olnud mõisate tükeldamisest, olgugi, et poliitiline atmosfäär oli selleks küllalt soodne.

Kokkuvõttes jõuan paratamatult otsusele, et agraarreform sel kujul kui meil ta läbi viidi ja teostati, puht- majanduslisest seisukohast vaadatuna äärmiselt kahjulik oli, ja et see väga küsitav on, kas nende asjade kordaseadmiseks tarvilised jõupingutused, millest h-ra Kõstner räägib, meile üle jõu ei käi.

Harju Panga maksujõuetuse puhul

tuleb meile panga juhatuse ringkondadest alljärgnev kirjutus, mille asja mitmekülgse valgustuse otstarbel avaldame.

Harju Pank langes vigade tõttu, tehtud Eestis kaubanduse kõrge konjunktuuri aegadel, kus mõned optimistiliselt antud suured laenu jäid tasumata ja riisusid panga tegevuskapitali. Selle laenamise teistest pankadest tõi kaasa kõrgete %/0 tasumise, mis neelas suurema osa panga tee-

nistusest (15–20 milj. mrk. aastas) ja ähvardas laenu tagasinõudmise puhul kogu panga tegevust halvata. — Nii ka sündis — 1924. a. lõpul tasus pank Eesti panga tungival nõudel ligi 25 miljoni marka, mis oli temale üle jõu ja jäi ilma tagavaradeta — viimane asjaolu oli ka mai katastroofi põhjuseks. Hea tahtmise juures oleks võinud aegsasti kreditoride poolt panga saneerimisele asuda — ainult Eesti panga laenu %/0 ärajäämine 3–5 aasta jooksul ja selle hooldajate alla andmine oleks küllaldaseks olnud, et panka kergesti likvideerida mark marga vastu pikaajalise vabatahtliku likvidatsioonini juures.

8. Mail s. a. pakkus panga aktsiate suurema paketi omanik ameeriklane Dr. Hammer Eesti panga juhatuseliikme herra J. Kukk'ele panga tegevuskapitaliks 25 miljoni Emk. tingimisega, et Eesti pank omalt poolt sama summa lisaks ja panga juhatusest osa võtaks kuni panga seisukord korraldatud ja defitsiidid likvideeritud, kuid Eesti pank ei võtnud seda pakumist tõsiselt ja laskis panka minna „loomulikku käiku“ nagu seda sealtpoolt nimetati.

Sellele järgnes siis ka otsekohe rahaministri nõudmisel kohtulik panga maksujõuetuks tunnistamine ja panga juhatuse palve seda 24 tunni peale edasi lükata, et vahepeal summusid astuda, ei leidnud kohtu pooldamist, kuna rahaministeeriumi advokaat-juriskonsult R. Paabo seda kategooriliselt nõudis, tähendades, et maksujõuetuse tundemärgid käepärast ja pangale endale hea, kui määratakse hooldajad, kes rahaministri poolt leitud ja ka kohtusse ilmunud tarvilise vande andmiseks. Sealjuures tähendas hra Paabo, et kohtulik hooldamine on mõeldud kui üleminev staadium — umbes 3 päeva ja siisjärgneb likvidatsioonikomisjoni määramine, kes juba panga asjades toimib asjatundlikkusega ja erapoolelt.

Lühikese nõupidamise järele määras ka kohus maksujõuetuse puhul hooldajad ja kogu asjale anti seaduslik käik. Nüüd selgus aga, et asi pole sugugi nii lihtne — hooldajad olid tegevuses üle 3 kuu ja pidid mitmel puhul asja kasuks oma õigustest üle astuma, et mitte jooksvat tööd takistada, näit. vekleid pikendades ja muid operatsioone toimetades. Kuna panga asjaajamine ja raamatud kohal, ei olnud hooldajate tegevusel kuigi suurt resultaati oodata, kui palju aga formaalse asjaajamise tõttu tuli klientidel ametiasutusi tülitada, et oma õigusi kaitsta ja nõudmistele rahulda-

mist saavutada, teavad paremini meie ametiasutused, alates hõrra rahaministriga, sest asja uudsuse tõttu alustati tegevust suurte liigutustega, näit. klientide tollimiseks antud kaupade arreterimisega panga kasuks, mis muidugi kohe tuli muuta ja kaubad vabastada jne.

Kergesti ettenähtav asjaolu selgus alles nüüd kogu ulatuses, nimelt, et Harju Pank oli võrdlemisi vana pank, kelle tegevus oli laialdane nii kodumaal kui ka väljamaal, et kogu klientide arv panga osa- ja jaoskondades tõusis kuni 10.000, kelle vahekorrad pole sugugi nii lihtsad ära lõigata, ja tihti tuleb ette, et panga võlgnikkude-deebitoride juures tuleb samuti võla sissenõudmisel äärmiselt ettevaatlikult toimida, et mitte hulgalisi pankrottisid esile tuua. Peale hooldatakse on nüüd juba likvidaatorid pikemat aega tegutsenud ja lõpulikult selgunud, et 500 miljoni bilansiga panka ei saa nii ruttu likvideerida, ja et kohtulik likvidatsioon on seadustega käest ja jalust seotud igal sammul, nagu iga kohtu valve all tegutsev asutus. Nähtavasti olid meie ametiasutused helliitanud ennast lootuses, et Harju Panga likvideerimine sarnasel kujul möödub samuti, kui ühe hiljuti avatud panga likvidatsioon, kuid see osutus hoopis petlikuks — pealinna ärielus tekkis ärevus, järgnesid mitmed arupärimised riigikogus, samuti oli paanika meie asjus väljamaal, kus niisugune asi ei jätnud umbusaldust äratamata meie majanduse ja eriti pankade vastu.

Paiguti on juttu olnud, et meil erapankasid arvuliselt palju, mil väitel ei puudu alus, kuid siin oleks pidanud süstemaatiliselt küsimust lahendama, et majanduslikud suhted klientide ja panga vahel ei katkeks. Nüüd on tarvitusele võetud kõige vähem sobiv viis, mis ei vii eesmärgile.

Teiste riikide praktikat jälgides, näeme et ilmasõjale järgnev stabiliseerimata majanduselu nõuab ohvrid igalpool, eriti just Skandinaavia mail, nii jäi Daanis 5 suurpangast kolm maksujõuetuks ja mitmed teised suurärid. Nõrras on „unter Aufsicht“ üle 20 panga, kes kõik defitsiitidega oma tegevuse lõpetavad, kuid seal on eriseadustega lubatud likvidatsioon majanduslikul alusel. Veel hiljuti teatati ajakirjandu-

ses sellest Andresensbank puhul. Rootsis on raskustest üle saadud rohkem fusionide ühendamise abil ja Soomes on samuti suured pankrotid ette tulnud. Neil mail näeme, et küsimusest liht formaalselt pole mööda mindud, riigivalitsus on asja tõsiselt võtnud, tihti parlamendis seadusandlisel teel abirahsid ja garantiisid nõutanud, nagu see Daanis tehtud, rääkimata riigipangast, kes igateviisi abi andnud, nii laenudega, kui ka uute hoisummade tagasimaksu garanteerimisega.

Meil ei leidnud Eesti panga juhatus võimalikuks küsimust panga nõukogu ette viia, seletades, et liikmed Tallinnast puuduvad, olgugi, et erapankade nõukogu esitus palus asja korraldada, ettenähes tema rasket mõju meie pangaasjanduse peale.

Samuti on teistes riikides sarnaseid abiandmisi ette tulnud, rääkimata suurte börsilinnade erapankade n. n. punast risti kriiside ajal — meie erapankade vähese jõu tõttu pole aga võimalust neilt täit abi loota, küll aga üheskoos Eesti pangaga. Igaüks, kellel on tulnud tegutseda meie majanduse alal, teab kui raske oli ja on meil ette näha konjunktuuri kujunemist ja samuti, kui halvad ajad oleme läbi elanud, selle tõttu on ka arusaadavad eksitused ja vastupidised soovimata tagajärjed.

Harju Panga juures oleks tähtsam küsimus seda asutust päästa, kes oma mitmekülgse tegevusega oli seotud meie majanduseluga ja teda ümberkorraldatult lasta edasi töötada üldistes huvides. Isikute küsimus ei oleks tohtinud sealjuures mõduandev olla ja ei oleks nemad asjale vastu seisnud — süütegude korral oleks sama võimalus olnud karistamiseks — sealjuures peab aga tähendama, et kuuldused isikliku kasusaamise asjus tunduvad enneaegetena, olgugi, et teatud ringkonnad palavlikult asjale kõmu sünnitasid, kuritarvituste oletuste meeoleolu õhutades.

Sündmused ise on veel liig lähedad meile, et erapooletumalt otsustada kui palju ja kellel oli kasu kogu sellest elevusest ja paanikast, kuna jonnakalt seda edasi katsutakse, vaatamata, et seltskond juba rahunenud, näib õigustatud olema oletada, et siin kui mitte isiklikud, siis parteipoliitilised huvid mitte ei puudunud.

Kroonika.

Eesti.

Väljavõtted ajalehtedest.

25 miljoni riiklikku laenu eksportapamajale. O.ü. „Estonia eksportapamajad“ pööras põllumajanduse peavalitsuse poole palvega üles võtta 1926. a. riigi eelarvesse summa laenu andmiseks ühistegelistele eksportapamajadele. Ühtlasi on osaühisus teatanud, et nende poolt otsus on tehtud osaühisust ühistegeliseks muuta. Kuuldavasti on põlluminister ettepanekuga rahaministeeriumi poole pööranud 25 miljoni marga ülesvõtmiseks 1926. a. eelarvesse.

Vanamõisa põlevkivikaevanduse rentimisest inglastele. Käesoleva aasta jaanuaris pidas Briti parlamendi liige Sir Dawson läbirääkimisi kaub.-tööstusministeeriumiga Vanamõisa põlevkivikaevanduse rendile andmise üle — „Anglo-Baltic Oil Company Ltd.“, kelle esitajana sir Dawson siin viibis. Kuna nüüd kõik vormilised küsimused lahendatud on, otsustas vabariigi valitsus volitada meie peakonsuli Londonis rendilepingu üksikasjalist teksti välja töötama ja sellele alla kirjutama, alustel mis valitsuse poolt jaanuaris kinnitati ja inglaste poolt omaks võeti, ainult selle vahega, et rendi ühe osa — 10.000 naela — tasumine sünnib inglaste poolt lepingu allkirjutamisel ja mitte hiljem 1. nov., kuid mitte 15. okt., nagu see esialgses lepingu kavas oli väljendatud. Üldse maksab rendilevõtja kaevanduse eest 40.000 naela, mis tuleva aasta 15. okt. kõik peab tasutud olema.

„Meripank“ maksujõuetu. „Meripanga“ likvideerimiskomisjon on oma töö lõpetanud, mille tulemuseks on panga 12 miljoniline puudujääk, mille katmiseks komisjon enam tulusid ei leidnud. Ka aktsionärid ei ole nõus puuduvat asu juurde maksma. Neil päivil oli asi Tallinna-Haapsalu rahukogu tsiviil-osakonnas arutusel, kus „Meripank“ komisjoni sellekohase palve peale maksujõuetuks võlgnikuks tunnistati.

Võla korraldamine Ameerikaga. Völekorraldusest Põhju-Ameerika Ühisriikidega informeeris rahaminister rahaasjanduse komisjoni 14. skp. koosolekul. Nagu sellest selgus, on Ühisriigid nõus kustutama meie võlast a. l. „E. Russiga“ uppunud kauba väärtuse — 1.800.000 dollari suuruses.

Kartulite väljaveotoll kaotatakse ära. Põllutööstusteering on saanud rahaministeeriumile ettepaneku kartulite väljaveotoll ära kaotada, kuna Riigikogus vastava seaduse eelnõu arutusel on, mille järele kartulite väljaveo kontrolli teostamise kulude katteks vastav maks ette on nähtud.

Viinaäädika tehase Tallinna. Aktsiisi peavalitsus sõlmis lepingu ettevõtjaga A. Saidelson'iga, mille vabariigi valitsus kinnitas. A. Saidelson on lepingu järele kohustatud Tallinna viinaäädika vabrikut asutama ja saab vähemalt 250.000—300.000 kraadi puhastatud piiritust aastas, hinnaga, mis rahaministeeriumi poolt kindlaks määratakse.

Lehtse turbatööstus jääb senistele omanikkudele. Hiljuti võeti uurimisele Lehtse turbatööstuse saatus, kes Eesti Pangale 25. milj. marka võlgneb. Vastav komisjon on oma arvestuse teinud ja leidnud, et tööstusel tuleb oma endises seisukorras edasi töötada, kuna selleks lootusrikkad väljavaated ei puudu. Selle seisukoha tahab kaubandus-tööstusministeerium vabariigi valitsusele esitada ja ühtlasi tööstusele Eesti Pangast odavamaprotsendilist laenu muretseda, et võlgu pikkamööda tasuda.

Asunikkuude rendilepingute pikendamine. Vabariigi valitsus otsustas lubada pikendada asunikkuude

ajutisi 6. a. kestvusega sõlmitud rendilepinguid 1. maist 1926. a. arvates.

Kaubaleping Ameerikaga. Teatavasti vahetati Eesti-Ameerika Ühisriikide vahel nooted esialgu kaubanduslike kokkuleppe maksmapanemise kohta enamsoodustuse klauseliga. Sellele on järgnenud läbirääkimised kaubalepingu sõlmimiseks mõlema maa vahel. Ameerikas tarvituselevõetud kaupalepingu normaal kujule vastavalt tuleb meil sõlmida kaubaleping millesse ühendatud ka sõprus — ning konsulaarlepingud. Sellekohasele lepingule loodetakse hiljemalt detsembris alla kirjutada.

Kaubalaadimised kitsaropalisel. Allpool avaldame raudteevalitsuselt saadud andmed kaubalaadimiste kohta kogu meie kitsaropalisel (peale Sonda-Avurne harutee) raudtee võrgul.

Laaditud on kuude viisi (laaditud vagunite koguarv):

	1924. a.	1925. a.
Jaanuar	5069	5337
Veebruar	4842	5187
Märts	6240	8301
Aprill	6336	7564
Mai	8080	8448
Juuni	6829	8431
Juuli	7862	7815
August	7476	7234
September	6333	7349
Oktoober	6965	—
November	6141	—
Detsember	5179	—

Nendest andmetest näeme, et kitsaropalisel on märgata tuntuvat vedude järjekindlat tõusu.

Käesoleval aastal on kõige elavam laadimine olnud mai kuul, järgnevatel kuudel langeb see, sest sügise poole on alati vedude kahanemist olnud, sest metsamaterjalide vedu, mis peaaugalt suvel sündis, on lõppemas, valmispuu materjali tagavarade otsasaamisel.

Lõpuks peab tähendama, et kitsaropalisel teed on võrdlemisi rohkesti vedudega koormatud, missugust asjaolu veel teravamaks teeb vagunite vähenemine arv.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

Septembrikuul on Eestist raudteed-mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupu.

170 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, 5 platvormi elektri töstakraanadega, 4 vagunit segakaupa, 1 vagun põllutööstusmasinaid ja 14 vagunit viljakaitse luukisid (raudtee oma laadimise materjal.)

Kokku septembrikuul nõukogude Venemaale saadetud 194 vagunit miimesuguseid kaupu ja 331 saadetust bargaash-kaupu, kaal 10,027 klgr.

2. Transiitkaupu.

1 vagun telegraafi aparate.

Sama kuu jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

293 vagunit rukkid, 29 vag. nisuklisid, 1 isistern bensiini, 14 vagunit tatart, 7 isisterni naftat, 1 vagun bresente, 5 isisterni petrooleumi, 2 vagunit kaeru, 4 vag. nisu, 6 vag. elussigadega (a/s. „Kälmetusele“) ja 1 vag. sinepit.

Kokku septembrikuul Venemaalt Eestisse tulnud 363 vagunit kaupu ja 53 saadetust bargaash-kaupu, kaal 2090 klgr.

1—7. oktoobrini on Eestist raudteed mõõda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupu.

41 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 660,2 tonni; 1 vagun tallanahka, kaal 10,2 tonni, 1 vagun segakaupa, kaal 1020 klgr ja 2 vagunit viljakaitse luukisid (raudtee oma laadimise materjal), 74 tükki.

Kokku nõukogude Venemaale saadetud 45 vagunit kaupu ja 66 saadetust bagaash-kaupu, kaal 2039,3 klgr.

2. Transiitkaupu.

Aruande nädalal transiitkaupu saadetud ei ole.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mõõda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

54 vagunit rukkid, kaal 884,9 tonni; 1 vagun nisukliisid, kaal 14,9 tonni; 2 vagunit tatarangu, kaal 31,1 tonni; 9 tsisterni naftat, kaal 110,6 tonni; 2 vagunit nisu, kaal 32,5 tonni; 3 vagunit päevalille seemneid, kaal 81,5 tonni; 3 vagunit 132 elusseaga (a/s. „Külmetusele“) ja 2 vagunit kaeru, kaal 27,8 tonni.

Kokku nõukogude Venemaalt Eestisse tulnud 78 vagunit kaupu ja 28 saadetust bagaash-kaupu, kaal 968,1 klgr.

8—14. oktoobrini on Eestist raudteed mõõda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupu.

49 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 663,5 tonni; 1 platvorm autoga, kaal 2,1 tonni ja 2 vagunit viljakaitse luukisid (raudtee oma laadimise materjal).

Kokku nõukogude Venemaale saadetud 52 vagunit kaupu ja 53 saadetust bagaash-kaupu, kaal 2061,4 klgr.

2. Transiitkaupu.

1 vagun muusikariistu, kaal 78,6 klgr.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mõõda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

28 vagunit rukkid, kaal 458,4 tonni; 6. vagunit kaeru, kaal 77,4 tonni; 10 vagunit 383 elusseaga (a/s. „Külmetusele“); 1 vagun sinepit, kaal 490 klgr.; 3 vag. päevalille seemneid, kaal 41,5 tonni; 1 tsistern naftat, kaal 12,1 tonni; 1 vagun tatarat, kaal 16,4 tonni; 9 vagunit nisu, kaal 152,0 tonni; 2 jäävagunit värsket kala, kaal 21,2 tonni; 4 vagunit loomatoidu kooke, kaal 65,2 tonni; 5 vag nisukliisid, kaal 74,2 tonni ja 2 vagunit tatarangu, kaal 33,1 tonni.

Kokku nõukogude Venemaalt Eestisse tulnud 72 vagunit mitmesugust kaupa ja 11 saadetust bagaash-kaupu, kaal 303,1 tonni.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

1—7. oktoobrini on Eestist raudteed mõõda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

6 vagunit Aseri tsementi, kaal 74,8 tonni; 7 vag. segakaupa, kaal 15,8 tonni; 10 platvormi kuuse- ja männaplanke, kaal 164,1 tonni; 1 vagun majakraami, kaal 4,7 tonni; 2 vagunit puuvillaseid kaitse, kaal 19,1 tonni; 1 vagun linu, kaal 9,4 tonni; 2 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 395,9 klgr.; 1 vagun trükipaberit, kaal 13,0 tonni; 1 jäävagun värsket liha, kaal 9,0 tonni; 1 platvorm kuuse- ja männalaudu, kaal 16,4 tonni ja 1 vagun linaseemet, kaal 16,3 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mõõda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

4 vagunit suhkrut, kaal 58,8 tonni; 5 tsisterni petrooleumi kaal 54,6 tonni; 3 vagunit heeringaid, kaal 46,7 tonni, 11 vagunit segakaupa, kaal 30,5 tonni; 4 tsisterni bensiini, kaal 44,1 tonni; 1 vagun emailleeritud kõõginõusid, kaal 7,6 tonni; 2 vagunit kriiti, kaal 20,5 tonni; 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 237 klgr.; 1 vagun rukkid, kaal 46,7 tonni; 1 vag. viljatuulamise masinaid, kaal 1001 klgr. ja 1 vagun okasraati, kaal 12,6 tonni.

8—14. oktoobrini on Eestist raudteed mõõda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

16 vagunit Aseri tsementi, kaal 220,3 tonni; 4 platvormi kuuse- ja männaplanke, kaal 63,4 tonni; 2 vagunit linu, kaal 19,2 tonni; 4 vagunit segakaupa, kaal 4,6 tonni; 9 saadetust Tartu „Pain Normali“ leivavabriku küpsetatud teraleiba, kaal 460,7 klgr.; 3 vagunit linaseemet, kaal 33,4 tonni; 1 platvorm kuuse- ja männalaudu, kaal 16,6 tonni; 1 vagun puuvillaseid kaitse, kaal 9,5 tonni; 2 saadetust mitmesugust pudukaupa kaal 572,1 klgr.; 2 vagunit mõjakraami, kaal 4,0 tonni ja 3 vag. väljatõõtatud kanepit, kaal 14,6 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mõõda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

6 vagunit segakaupa, kaal 12,7 tonni; 3 tsisterni petrooleumi, kaal 30,4 tonni; 1 vagun suhkrut, kaal 16,1 tonni; 1 vagun heeringaid, kaal 15,6 tonni; 2 tsisterni bensiini, kaal 26,1 tonni; 1 vagun rukkid, kaal 16,3 tonni; 1 platvorm rehepeksumasina, kaal 941 klgr.; 1 vagun kleaskaupa, kaal 2,2 tonni; 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 508 klgr.; 1 vag. rasva, kaal 8,3 tonni ja 1 vagun kriiti, kaal 10,1 tonni.

Ametlikud teated kaubandustööstus- ministeeriumilt.

Eesti.

Sadamate (peale Tallinna) tegevus 1925. a. I poolel. (Riigi Statistika Keskbüroo andmete põhjal.) Kuna mõõdunud talv oli pehme ja meri seisib üle talve lahti, siis on ka liikumine sadamates elavam olnud kui 1924. a. aastal. Üldse on sadamates (peale Tallinna) laevu käinud järgmiselt:

	1925. a. I pool.		1924. a. I pool.	
	Laeva	Rgt.	Laeva	Rgt.
Sisse tulnud	2.398	144.438	1.531	82.221
Välja läinud	2.445	147.117	1.560	83.980

Seega tänavu märksa rohkem.

Suurem osa laevu liikus rannasoitudel, kuna kaugeõidu peale langeb kõigest umbes veerand üldarvust.

	Tulnud.		Läinud.	
	Laeva.	Rgt.	Laeva.	Rgt.
Kaugesõit	476	33.916	524	43.553
Rannasõit	1.922	110.522	1.921	103.564
Kokku	2.398	144.438	2.445	147.117

Võrreldes nende sadamate tegevust (kokku 15 sadamat) Tallinna sadama tegevusega, näeme, et Tallinn laevade arvu poolest teiste sadamate järel, mahutavuse poolest aga tuntavalt ees seisab; Tallinnas on suuremad laevad käinud ning suurem osa laevu oli kaugeõidu laevad.

	Sissetulnud laevad:		Teised sadamad.	
	Laeva.	Rgt.	Laeva.	Rgt.
Kaugesõit	659	291.391	476	33.916
Rannasõit	641	29.705	1.922	110.522
Kokku	1.300	321.096	2.398	144.438

Üksikute sadamate järgi on tänavu I. poolel laevu käinud järgmiselt:

		Sisse tulnud.		Välja läinud.	
		Arv.	Rgt.	Arv.	Rgt.
Paldiski	kauges.	57	2.577	80	3.138
	rannas.	82	1.609	55	1.096
Haapsalu	kauges.	55	930	63	1.170
	rannas.	261	6.089	255	5.894
Heltermaa	k.	—	—	—	—
	r.	193	12.022	193	12.022
Kuressaar	k.	20	1.179	32	1.654
	r.	86	10.632	76	10.293
Kunda	k.	257	7.836	251	8.383
	r.	140	2.647	146	2.100
Kuivaste	k.	—	—	—	—
	r.	297	20.839	295	20.830
Käsmu	k.	—	—	—	—
	r.	74	5.282	84	5.940
Loksa	k.	14	501	17	1.487
	r.	129	7.980	146	8.044
Narva	k.	35	4.746	37	11.660
	r.	32	7.236	23	1.729
Pärnu	k.	38	16.147	40	15.849
	r.	211	11.160	235	10.619
Rohuküla	k.	—	—	—	—
	r.	95	11.168	97	11.403
Virtsu	k.	—	—	—	—
	r.	246	9.633	246	9.633
Orjaku	k.	—	—	4	212
	r.	20	844	16	632
Hiiu-Kärdla	k.	—	—	—	—
	r.	55	3.341	53	3.289
Lehtma	r.	1	40	1	40
Kokku:	k.	476	33.916	524	43.553
	r.	1.922	110.522	1.921	103.564
Kaugesõit ja ranna-					
sõit kokku		2.398	144.438	2.445	147.117

Liikumise sadamates (peale Tallinna) 1925. a. I poolel kude järrele.

	Sisse tulnud.			Välja läinud.		
	Arv.	Rgt.	Rannasõit.	Arv.	Rgt.	Rannasõit.
Jaanuvar	6	1.498	156	7.719	8	3.485
Veelr.	7	383	146	7.861	11	1.095
Märts	—	—	89	5.941	1	205
Aprill	106	3.778	410	25.211	191	7.885
Mai	153	12.938	539	31.402	162	19.703
Juuni	204	15.319	582	32.388	151	11.182
Kokku:	476	33.916	1.922	110.522	524	43.553
						1.921
						103.564

Soome.

1924. a. maksubilanss.

Sissetulek.		Millj. Smk
Eksport		4.970,6
Sadama-, looisimise-, tuleorni- jne. maksud		33,0
Laevandus		155,0
Väljarändajad saatsid Soome		197,0
Meremehed		3,5
Väljamaolased tarvitased Soomes		106,0
Kinnituskasud väljamaalt		76,0
Posti, telegraafi ja riigi raudteede sissetulek väljam.		19,4
Välisesitajad tarvitased Soomes		10,0
Kapitali 0/0/0 väljamaalt		18,5
		5.589,0
Väljaminek.		
Import (4.715,5 milj. Smk.) siit maha arvatud Soome seltsidele maksetud kinnituskasud (23,1 milj. S. marka)		4.692,4
Salakauplemine		90,0
Posti, telegraafi, riigi raudteede kulud väljamaal		19,3
Soome esitus väljamaal, teised rahvusvahelised kulud		23,7
Soome reisijad tarvitased väljamaal		122,0
Kinnitus-preemiad ja nõudmised		95,0
Protsendie ja võlgade kustutamine		399,5
		5.441,9
Ülejääk		147,1

Eelpooltoodud arvud ei ole loomulikult täiesti täpsed, kuna nad osali umbkaudsete hindamistele rajatud. Sellejuures on aga arvud sarnasel korral ennem Soome maksubilansi kahjuks, kui kasuks arvestatud. Võrdluseks toome allpool tabeli kolme viimase aasta kohta miljonites S. markades.

	1924. a.	1923. a.	1922. a.
Sissetulek	5.589,0 milj.	4.922,1 milj.	4.933,8 milj.
Väljaminek	5.441,9 „	5.247,6 „	4.531,0 „
Vahe	+147,1 „	-325,5 „	+402,8 „

Selgub, et 1923. aastal üldine maksubilanss Soomele puudujäägiga lõppes. Samal aastal oli ka väliskaubandus 207,8 milj. S. marga võrra passiivne. 1922. ja 1924. aastal oli kaubandus aktiivne — sealt saadud ülejäägid läksid teiste kulude katteks. Soomes tuleb väliskaubandusel vähemalt 100 milj. Smk. ülejääki anda, et tulusid ja kulusid tasakaalu viia: kui väliskaubandus passiivne on, või vähema ülejäägi annab, lõpeb majandusaasta puudujäägiga („Bank of Finland Monthly Bulletin“).

Vene.

Puutööstuse arendamine. „Tsugprom“ (tööstuse keskvalitsus) kinnitas hiljuti „Severoles'i“ ja Vineertrusti töökavad 1925./26. majand. aastaks. „Severoles'is“ kavatakse 17 vabrikut 96 saaruga käima panna, kuna 12 tegevusetu jääks. Nähakse eite toodangut 10% võrra tänavu aastaga võrreldes tõsta. Olemasolevate vabrikute parandamiseks ja täiendamiseks on lubatud 2,4 milj. rbl. Suuremate metsade ärakasutamiseks Meeseni jõe ümbruses ehitatakse sinna uus tehas; samuti on kavatsed uut tehasi ehitada Kotlas'sse. Mõlemate ehituste tarvis antakse 3,7 milj. rbl.

Vineeri valmistamiseks töötaks tuleval majand. aastal 8 tehasi üheteistkümnest. Peale selle katse-

takse kaks uut vineerivabrikut ehitada, mis umb. 725 tuh. rbl. maksmata läheksid.

(„Torg. Prom. Gas.“)

Tooresainete kogutoodang. „Torg. Prom. Gas.“ toob järgmised andmed tooresainete toodangu ja tarvitamise kohta Vene tšööstuses:

	1913. a.	1924./25. a.	1925./26. a.	1913. a.	1924./25. a.	1925./26. a.
Puuviill milj. pd.	45,4	20,8	38	45,4	20,8	38
Lina	15	8	10,5	5	4,7	5,2
Kanep	7,8	2,5	4,5	3,5	1,4	2,1
Vill	6,8	1,250	1,550	6	1,150	1,450
Suured nahad milj. lk.	9,0	6,0	5,5	8,0	6,0	5,5
Valksed	25,0	6,5	8,5	18	6,3	8,0
Linaseemned milj. pd.	98,4	101,8	200	75	37	58
Tubak	1,8	0,9	1,8	1,5	0,87	1,4
Mahorka	5,6	3,0	5,6	5,6	2,5	5,0
Subkruppeid milj. perkov.	62	14,8	35	62	14,8	35

Toodang

Kavatus

Sellest ära tarv. tšööstuses

Kavatus

Toodang on toodud peale produtseerivates majapidamistes äratarvitatud hulga mahaarvamist (seemned jne).

Enne sõda tarvitas Vene tšööstus 84% kogu toodangust. 1924./25. a. läks Vene vabrikutele 72% ja 1925./26. a. läheb ainult 65%.

Malmi puudus. Malmivalamise toodangu tõusu peale vaatamata, valitseb terav malmi puudus. Tänavu on valatud 78,6 milj. pd. 39,9 milj. pd. vastu 1923./1924. a.; malmitagavarad tehastes on aga niisama suureks jäänud kui enne (10,5—11 milj. pd.) ja malmi puudus annab ennast teravalt tunda. Tuleva majand. aasta peale on kavatsatud malmitoodangut kahekordseks tõsta, mis annaks võimaluse tagavara umbes 7 milj. pd. võrra suurendada. Malmivalamist takistab rauamulla puudus. Tarvis läheks umb. 17—20 milj. pd. rauamulda, aga selle saamine on raskustega seotud Kirjeldades malmitšööstuse sei-

sukorda, lisab „Torg. Prom. Gas.“ juurde, et SSSR aastas 15 milj. pd. rauamulda välja veab, aga sise-maa tarviduste katteks võimalusi ei leia

Nõukogude Venemaal kardetud takistus vilja de kokkuvõtmises näib tõenäoliselt saada ähvardavat, sest senini pole suudetud küllalt kaupu muretseda, millega põllumehed tarbeid täita, ja põllumees ei too vilja turule. Arvatakse et 50 protsenti viljast kokkulemata jääb ja selle võrra tuleb ka ekspordi kva piiramisega esioisa leppida. — Arvatakse eeliski, et põllumees rahapuudusel lõpuks sunnitud on oma vilja müügile tooma, kuid kahtlemata tõusevad sel puhul ainete ja tarbeasjade hinnad kuulmata kõrgele. Ka praegused viljahinnad olevat sedavõrd kõrged, et küsitav olevat, kas selle eksporteerimine end tasub.

Erakaupmeestele on mõnesuguseid tegevusvabadusi antud, kuid asjaolu, et trustidel kaupu vähe anda, ei võimalda erakaupmehe vahetalitaja osa tehaste ja tarvitajate vahel küllalt viljakalt täita, mispärast kuni 20 protsenti erakaupmeestest sunnitud on olnud tegevuse puudusel oma ärisid sulguma.

Kavatus on mitmeid metalli-suurtööstusi ajakohaselt üles ehitada, selleks olevat tulevase majandusaasta eelarvesse 800—900 miljoni rubla üles võetud. Kavatselavat kõigepealt nelja vabriku ülesehitamisele asuda — Ivanovo-Vosnesenski, Vladimiri, Jaroslavi ja Leningradi trustide jaoks, milleks sissesadeid Inglismaalt 17 miljoni rbl. eest ja Saksamaalt 3 milj. rbl. eest olevat tellitud.

Rahanduses on märgata tšervontsi emissiooni kindlustuse vähenemist 50 prots. pealt ka algul 32—35% peale praegu. S. S. S. R. rahandustundjate ringkonnad ei näe selles mingit hädahoitu. — Tšervontsi kurs on senini kindel olnud. — Kuid kaubahindade tõusuga langeb müügi ka tšervontsi ostujõud. millele vististi valitsuse pool mõjuvate abinõudega vastu astuda katsutakse.

Läti.

Väljamaa kauba krediit. Huvi väljamaa krediidi vastu on väga väike ja nõudmisi selle järele ei ole peaaegu sugugi. Lootused, et kauba krediidi läbi kaubandus Läti, Soome ja Rootsi vahel elavamaks muutub, ei ole täide läinud. Süüdi on firmad ise, kes vastuvõetavaid tingimisi ega hindu ei tee. Peale selle näib, et neis riikes ei olda veel küllalt informeeritud Läti üle, sest seal arvatakse, et meie äri-mehed võtavad vastu kaupa krediidid peale iga hinna eest. See on ebaõige, meie firmad on viimastel aastatel väljamaaga lähemaid sidemeid loonud, mille juures kauba krediiti võib saada palju soodsamatel tingimistel. Kui Soome ja Rootsi kauba kreditorid oma tingimisi ei kergenda ning kauba kvaliteeti ei paranda, ei või ka Lätis ostjaid leida.

Väljamaa fratesid. Väljamaa fratesid on viimasel ajal kaunis suurel arvul liikumas Läti pankas, kusjuures nad peaaegu kõik ainult linatöösturi Hoffi nime peal, kellel väljamaaga elavad kaub. sidemed loodud.

Vene väljavedu üle Läti. Augustikuu jooksul on Vene üle Läti transporteeritud 6918 tonni kaupu 677 vagunis. Juulikuul oli Vene transport üle Läti 9486 tonni — 914 vagunis. (Latvis)

Esimene võla maksmine Ameerikale. 29. sept. saatis rahaministeerium Washingtoni 5.600 dollarit, et Ameerika võla summat ümmarguseks teha. Tuleval aastal peab Läti Ameerikale esimese suurema võla maksu tegema — 201.800 dollarit. (Latv. Sargs)

Läti-Tshehoslovakkia majanduslised sidemed. Linaturul on märgata vaikust, mis sellega seletatav,

et koefise osjad puuduvad. Läti elusloomade välja-vedu Tšehhoslovakkiasse on elavamaks muutunud. Vaatamata isegi suurte raskuste peale, mis ühenduses transiitkauba saatmisega üle Poola, jõuavad korralikult Praagasse elusloomade suuremad saadetused.

Uued nõudmised on tekkinud kalakonservide, likööride ja või peale.

Praaga kaubaproovide turule oli ka ilmunud suur arv Läti kaupmehi, kes suuremaid toiminguid sõlminud (Rigas Sinas)

Inglaste vastutulek Riia võla asjus. Londoni pank „Lazard Brothers“ esitas rahaministeeriumile uue ettepaneku Riia võla asjus. Inglise obligatsioonide pidajate nimel paneb pank ette oma vannutatud raamatupidaja kaudu kontroleerida Riia linna rahanduslist seisukorda ja ärarippuvuses selle tagajärjedest pehmenada oma endiseid nõudmisi.

(„Brihva Seme“)

Saksa.

Kaitsetollide mõju puuvilla turule. Riigipäeva poolt kahe kuu eest vastuvõetud põllumajanduslised ja tööstuslised kaitsetollid pole veel lõpulikult jõusse astunud, kuid juba praegu on tagajärjed nähtavale tulnud, mida otsekohe tollide arvele kirjutatakse

Juba pikemat aega kannatab puuvillaturg teatud puuvillase riidesortide puuduse all. On avalikuks tulnud, et Helveetsia, Hollandi ja Prantsuse äritehed Saksa puuvillase riide jämedate sortide produktsiooni suurema osa kuni 1926. aasta esimese pooleni on ära ostnud ning oma maa tarvitajatele ei jätka kaupa. Hinnad on märksa tõusnud ning asjatundjate seletuse järele just selle määranil üle ilmaturu hinna, kui palju väljamaa saaduste sisseveotoll ja veokulud välja teevad. See hinna tõusu aktsioon on väljamaa äride osava operatsiooniga ette võetud, et kaitsetolle sisseveo juures n. n. kahjutaks teha, ning edaspidist sissevedu ka kaitsetollide juures edukalt alal hoida. Praegu kaalutakse küsimust, kuidas tekkinud seisukorrasid välja pääseda ning puuvillase riide turul valitsevat puudust kõrvaldada. Selle juures avaldatakse arvamist, et ainukeseks pääseteeks oleks valitsuse samm, kui ta puuvilla – saaduste tollid seni maksma panemata jätkaks, kuni siseturul normaalne pakkumise ja nõudmise vahetõde uuesti maksuma hakkab.

Või sissevedu ning Eesti või Saksa turul. Eri-asjatundjate arvates on see aeg juba mööda, kus Saksa turg ilma või sisseveota läbi saab, et alatoitlust ära hoida. Viimase kahe aasta arvud näitavad või sisseveos juba järjekindlat tõusu. Nii oli läinud aasta või sissevedu jaanuarist juulini 229.414 doppelzentneri, käesoleva aasta sama aja jooksul 531.329 dz. 199 miljoni marga väärtuses. Alljärgnev tabel näitab või sissevedu maade kaupa:

— Jaan. — juuli 1925. a. dz.

Daani	201.006
Hollandi	153.875
Läti	27.418
Soome	21.964
Eesti	20.827
Rootsi	20.561
Vene	17.511

Muud maad alla kümnetuhande. Arvuliselt asub Eesti viiendal kohal. 26. septembril olid hinnad maade järele järgmised:

Daani	224 — 225 Rmk.
Rootsi	218 „
Eesti	210 „
Soome	210 „
Läti	197 — 204 „

Eesti võid hinnatakse kõrgemalt kui Läti oma, kuna ta kvaliteet parem ja usaldusäratavam. Läti saadetakse parema või kõrval ka halba sorti, ning see rikub usaldust ka parema vastu.

25 milj. dollariline laen põllumajandusele. Krediidiasutus Rentenbank on Ameerikas 25 milj. dollarilise laenu põllumajanduslikeks otstarbeks saanud. Olgugi, et laenu saamise teade üldse heameelega vastu võeti, ei ole tingimised kerged. 25 miljoni nominal saab Rentenbankile ainult 22 miljoni välja maksetud. Põllumeestele, kui tõsistele võlavõtjatele, tuleb aga ainult 20 miljoni väljamaksmisele ning seegi väga kõrge protsendiga, nimelt 8% aastas, s. o. enam kui 2 korda kõrgem, kui põllumajandus enne sõda maksis.

Paberitööstuse seisukord mitmesugustel Euroopa maal. 1924. a. oli Rootsi Euroopas esimene maa sulfit- ja sulfaat-tselluloosi ekspordi alal, temale järgnesid Soome ja Norra. Mehaanilise tselluloosi ekspordis oli Norra esimesel kohal. Tähtsam paberieksporditõr oli Saksamaa, sellele järgnesid Rootsi, Soome, Norra, Austria ja Tšehho-Slovakkia nimetatud järjekorras. Trükipaberil (ajalehe- ja raamatupaber) oli peaosa nimetatud maade väljaveos, kuna pakkimispaber järgmisel kohal oli. Ekspordi suurust näitab järgmine tabel, tuhandetes tonnides:

	Rootsi.		Norra.		Soome.	
	1923.	1924.	1923.	1924.	1923.	1924.
Trükipaber	144	165	107	101	127	135
Kirjutusepaber	6	7	38	34	6	4
Pakkimispaber	136	160	33	29	24	28
Muu paber	21	25	33	32	16	17
Papp	27	26	10	9	24	33
Kokku:	334	383	221	205	197	217

	Saksa.		Austria.		Tsh.-Slov.	
	1923.	1924.	1923.	1924.	1293.	1924.
Trükipaber	237	249	42	45	10	10
Kirjutusepaber	36	42	35	30	2	1
Pakkimispaber	139	104	18	15	11	10
Muu paber	119	102	17	17	3	3
Papp	71	65	30	31	6	9
Kokku:	605	562	142	138	32	33

(„Commerce Reports“.)

Teated ettevõtete tegevusest.

Kaubandus-Tööstusministeeriumi Tööstuse osakond on järgmiste uute tööstusettevõtete sisseadmiseks ja tööalgamiseks luba annud:

O.ü. „Pikker“ Vasalemma asund., Harjumaal, tongide ja padrunite valmistamise ja mehaanika töökoja sisseadmiseks. Ettevõtte annab 45 tööliselisele tööd. Jõuandjaks on 10 h. j. naftamootor. Valmistab mitmesuguseid püssitonge ja padrunisi ning teeb muid mehaanika-töid.

Jaan Leppik'ule, Viljandis, Kõsiri tän. nr. 4 jahuveski sisseadmiseks. Ettevõtte annab kolmele tööliselisele tööd. Jõuandjaks 50 h. j. imevgaasimootor. Jahvatab teravilja jahuks, püülks, tangudeks ja kruudeks.

Eesti mehaan. puutööstuse A/S. „A. M. Luther“ Tallinnas, Kivi tän., vineerplatede ümberlõikamise-, lihvimise- ja pakkimise töökoja sisseadmiseks. Töökoja on peavabriku osa ja annab 50 tööliselisele tööd. Jõuandjaks elektrimootor 80 h. j.

Põhja paberi- ja puupapivebr. A/s. Tallinnas, Suur-Tartu maant. nr. 86 filter-maja sisseseadmiseks. Filter-maja on määratud vabriku vete puhastamiseks.

O/ü. „**Estonia eksporti-tapamajad**“ Tallinnas, Suur-Tartu maant. nr. 79 ruumide laiendamiseks. Ehitused on tööstuse abiruumideks määratud.

A/s. „**Leo Scheer**“ Tallinnas, Tondi tän. nr. 19 tubakavabriku laiendamiseks teise korra peale ehitamiseks praeguse tööstuse hoonetele. Juurdeehituse tagajärjel tõuseb töölise arv 60 peale ja toodang kuni 1.000.000 paberossini päevas.

A/s. „**Ühendatud saapa- ja nahavabrikud**“ Tallinnas, Suur-Tartu maant. nr. 61-c mehaanika töökoja sisseseadmiseks. Töökoda on saapavabriku „Estoking“ osa ja temas toimetatakse ettevõtte masinate ja tööriistade parandamist.

Gustav Treier'ile Tallinnas, Alberti tän. makaroni- ja nuudlitehase sisseseadmiseks. Tehas annab 20 töölisele tööd. Jõuandjaks on elektrimootorid kogujõuga 25 h. j. Valmistab makarone ja nuudleid.

Ed. Poh'ile Viljandis, Vaksali tän. olemasoleva tikuvabriku „Phönix“ ümberehitamiseks ja sisseseadmiseks. Ümberehituse teostamisel annab ettevõtte 400 tööl. tööd. Jõuandjaks on lokomobillid ja elektrimootorid kogujõuga 150 h. j. Valmistab tulefikke sise- ja välisruumidele.

K/m. „**L. Raduschfsky & Ko**“ Pärnus, Liiva tän. nr. 2 puutööstuse töökoja sisseseadmiseks. Töökoda annab 12 töölisele tööd. Jõuandjaks on elektrimootorid kogujõuga 10 h. j. Valmistab igasuguseid liiste, latte, luuavarsi, krohvimahte, tikutraadiks jne. milliseid tooteid ta osalt sise-, osalt välisruumidele saab.

Meier Judeikin'ile Võrus, Vabriku tän. nr. 6 lauavabriku ja jahuveski sisseseadmiseks. Ettevõtte annab 30 töölisele tööd. Jõuandjaks on lokomobill 30. h. j. Ettevõtte valmistab mitmesugust ehitusmaterjali, nagu: prusse, laudu, latte, sindleid jm ning jahvatavat teravilja.

O/ü. „**Delta**“ Narvas, Jalgraa tän. nr. 12 kala-konserveerimise- ja konservitooside valmistamiseks. Ettevõtte annab 10 töölisele tööd. Jõuandjaks on elektrimootor 3 h. j. Valmistab konservitoose ja konserveerib mitmesuguseid kalu.

Artur Reimnäg'ile Leevakul, Toolamaa vallas telliskivitehase sisseseadmiseks. Tehas annab 70 töölisele tööd. Jõuandjaks on imevgaasimootor 150 h. j. Valmistab telliskive, põllutorusid ja muid savitooteid, millede põletamiseks ettevõttel Hofmanni süst. ringahi on. Täie töövõimega töötades suudab vabrik aastas 3.000.000 telliskivi, 1.000.000 katusekivi ja 1.000.000 põllutoru valmistada.

A/s. „**Odor'**“ juhatus teatab, et seltsi aktsionäride korraline peakoosolek 30. apr. 1925. a. otsustas: 1924. a. tekkinud kahju katta põhikirja § 62 alusel juurdemaksuga iga aktsia kohta Mk. 144.— suuruses, kusjuures juurdemaksu esimene osa Mk. 100.— peab 30. aprilliks. 1926. a. ära tasutud olema.

Need aktsiad, mille järgi juuremaks Mk. 100.— suuruses nimetatud tähtpäevaks ära ei ole tasutud, loetakse maksvusetuks. Teise juurdemaksu osa Mk. 44 tasumise tähtpäeva kindlaksmääramine sünnib järgmisel üldisel aktsionäride peakoosolekul. Ühenduses sellega palub a/s. „Odori“ juhatus lugupeetud aktsionäre juurdemaksu tasumisele asuda ja iga aktsia pealt Mk.100.— Põhja Panka meie jooksvale arvele nr. 22 sisse maksta

Uued aktsiaseltsid ja osaühisused.

Eesti elektrimasinate ehituse a/s. Tegevusala: Igasuguste ettevõtete, millede eesmärgiks on elektrijõu saamine ja tema eksploateerimine, asufamine, niisama ka igasuguste masinate, valatud ja metallist asjade valmistamise ettevõtete asutamine, ülevalpidamine ja edendamine ning nende töösaadustega kauplemine sise- ja väljamaal. Asutajad: Martin Luther, Konrad Mauritz ja Karl Stark. Põhikapital: Mk. 10.000.000, mis jagatud 10 000 akts. & Mk. 1.000.

(„R. T.“ nr. 157/158—1925. a.)

Põhikapitali suurendused.

Tartu tööstuse pank on oma põhikapitali Emk. 10.000.000 peale kindlaks määranud. Põhikapital seisab koos 10.000 akts. & Mk. 1.000.—

(„R. T.“ nr. 157/158—1925. a.)

Tähtsamad vähempakkumised.

Sadamatehased (Tallinnas, Merepuiestee nr. 13) — kinnisel — 20. oktoobr. s. a. — mitmesugust **rauda** — 62 tonni, mitmesugust **raudplekki** — 72 tonni, **võlli terast** 5 tonni ja **inglistina** — 1200 kg.

Merejõudude staabi tehnikaosakond (Tallinnas, V. Patarei t. 10) — kinnisel — 24. ja 30. oktoobril s. a. kell 10 homm. — **torpedoaparaatide soenduspatareid** — 36 tk., **pommide kestasid** — 50 tk., **minilahuatujate kinnitajaid** — 520 tk., **värnisai** — 7000 klgr. ja **terpentiniõli** 800 klgr.

Tähtsamad enampakkumised.

Metsaoksjonid.

1) 2. nov. 1925. a. Rakveres, Rakvere vallamajas, lisaku metskonnast 267,24 tiinu, 93 üksuses, hinnatud 4 232.542 marka.

2) 3. novembril 1925. a. Rakveres, Rakvere vallamajas: a) Valvara metskonnast 28,44 tiinu, 13 üksuses, hinnatud 315.774 mk; b) Püssi metskonnast 118,52 tiinu, 45 üksuses, hinnatud 1.760.995 mk.

3) 4. novembril 1925. a. Rakveres, Rakvere vallamajas: a) Pagari metskonnast 74,36 tiinu, 22 üksuses, hinnatud 1.309.144 mk; b) Paasvere metskonnast 59,03 tiinu, 36 üksuses, hinnatud 1.299.971 mk.

4) 5. novembril 1925. a. Rakveres, Rakvere vallamajas: a) Kohila metskonnast 210,06 tiinu, 30 üksuses, hinnatud 2.989.839 mk; b) Kivinõmme metskonnast 43,06 tiinu, 8 üksuses, hinnatud 1.682.881 mk; d) Jõhvi metskonnast 46,74 tiinu, 16 üksuses hinnatud 1.381.697 mk.

5) 6. novembril 1925. a. Rakveres, Rakvere vallamajas: a) Gorodenko metskonnast 72,45 tiinu, 33 üksuses, hinnatud 1.309.144 mk; b) Tudu metskonnast 80,64 tiinu, 21 üksuses, hinnatud 988.754 mk.

6) 2. novembril s. a. Valgas, Sæde seltsi ruumes, Vabaduse tän. nr. 6. Valga metskonnast 7,33 tiinu, 6 üksuses, hinnatud 542.773 marka.

7) 3. novembril 1925. a. Valgas, Sæde seltsi ruumes Vabaduse tän. nr. 6. a) Karula metskonnast 523 puud ja 66,56 hektari 32 üksuses, hinnatud 4 830.213 marka; b) Otepää metskonnast 2,97 tiinu, 2 üksuses, hinnatud 181.655 marka.

8) 4. novembril 1925. a. Valgas, Sæde seltsi ruu-

mes, Vabaduse tänn nr. 6. Vana-Antsla meiskonnast 52,21 liinu, 47 üksuses, hinnatud 2.919.638 mkr.

Lähemaid teateid müügile tulevate metsatükkide kohta, annavad kohalised metsaülemad ja metsade peavalitsus, Tallinn, Kiriku tänn nr. 4.

Uued seadused ja määrused.

Määrus raudtee kaubaveotariifi nr. 24 täiendamise määruse muutmise kohta. Raudtee kaubaveotariifi nr. 24 täiendamise määruse („R. T.“ nr. 149 — 1925. a.) muudetakse järgmiselt: 5. oktoobril s. a. kuni 1. jaanuarini 1926. a. loetakse männipropsid, igasugused, ja alla viie (5) tolli läbimõõduga kuusepropsid, pikkusega kuni 2,5 mtr., VII. klassi kuuluvateks. („R. T.“ nr. 156 — 1925. a.)

Tariffinõukogu otsused 28. septembrist ja 2. oktoobrist s. a. sadamamaksude tariif nr. 22, bagaashiveotariif nr. 17 ja kaubaveotariif nr. 27 muutmise ja täiendamise kohta on avaldatud „R. T.“ nr. 156 — 1925. a.

Määrus valgustusmineraalõlide, nafta ning naftasaaduste ladude ehitamiseks ja pidamiseks lubade väljaandmise asjus. § 1. Vabriku- ja käsitööstusseaduse (S. k. XI k. 2 j. 1913. a. väljaanne) § 182 ettenähtud valgustusmineraalõlide, nafta ning naftasaaduste ladude ehitamiseks ja pidamiseks antakse sellekohased load kaubandus- tööstusministeeriumi poolt vastavate linna- või maakonnaavalitsuse ettepanekul.

§ 2. Kaubandus- tööstusministril on õigus kokkuleppel raha-, sise- ja põllutööstusministriga ning tarbekorral ka teedeministriga, lubada erandeid, nende poolt kindlaks määratud alustel, Vabriku ja käsitööstusseaduses (§§ 182—197) ettenähtud tingimistest ladude asukohtade ja neis hoitavate käesoleva määruse § 1 tähendatud ainete määrade kohta (14. juuli 1915. a. seadus, Seaduste ja valits. korralduste kogu 1915. a. nr. 207, art. 1628).

(„R. T.“ nr. 157/158 — 1925. a.)

Määrus 4.—21. veebruarini 1924. a. Leningradis raudteekonverentsil vastu võetud Eesti-Läti-S. S. R. raudteedel otsühenduses reisirajate-, bagaashi- ja kaubaveosse puutuvate tariifimääruste muutmise kohta on avaldatud „R. T.“ nr. 157/158—1925. a.

Isiklikud teated.

Abieluvaranduse lahutamise lepingud.

Johannes Juhani p. Kulla ja Adele Juhani t. Kulla, sünd. Keerdo; Johannes Uhkivi ja Johanna Uhkivi, sünd. Janov. („R. T.“ nr. 157/158—1925.) Aleksander Theodori p. Evert ja Anna Karli t. Evert, sünd. Kolm; Anton Jaani p. Soone ja Liisa Kaarli t. Soone, sünd. Kroon. („R. T.“ nr. 159/160—1925.)

Ärikalender.

21. oktoobril.

A/s. „Hahr, Hensel ja Ko“ erakorraline peakoosolek kell 4 p. l. a/s. kontori ruumes, S. Karja t. 18.

22. oktoobril.

A/s. „Volta“ aktsionäride erakorraline peakoosolek kell 5 p. l. vabriku juhatuses ruumes, Soo t. 27.

Tallinna kaupmeeste diskonto ja laenu panga erakorraline peakoosolek kell 6 p. l. panga ruumes, Viru t. 18.

23. oktoobril.

Tallinna Laenu- ja Hoiukassa erakorraline peakoosolek kell 1/27 õhtul kassa ruumes, S. Karja t. 4.

25. oktoobril.

A/s. „Räpina paberivabriku“ aktsionäride erakorraline peakoosolek kell 11 e. l. Tartus, Suurturg 3, adv. büroo ruumes.

„Eesti seemnevilja ühisuse“ peakoosolek kell 12 p. ühisuse ruumes, Estoonia puistee 23.

26. oktoobril.

Eesti kaubanduse-tööstuse osatööstuse „Esi-ovulkan“ osanikkude erakorraline peakoosolek kell 11 e. l. Tallinnas, Kinga t. 1.

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutele nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalise raudteel kaupu laaditud järgmisel määral (vagunid):

	26. aug. 1. sept.	2—8. sept.	9—15. sept.	16—22. sept.	23—29. sept.	30. sept. 8. okt.
Teravilja ja jahu . . .	149	52	40	101	62	49
Kartulid . . .	3	4	21	24	39	49
Elusloomi . . .	88	79	99	71	85	68
Linu ja takku . . .	29	—	3	37	21	27
Põletispuid . . .	177	180	225	217	145	153
Muud metsamaterjali . . .	372	554	478	439	439	513
Põlevkivi (peale laiaroopalise raudtee tarvituse) . . .	289	201	381	261	340	251
Turvast . . .	5	11	7	66	33	82
Tsementi . . .	42	42	84	71	66	35
Lupja . . .	21	7	6	19	11	12
Muud erakaupa . . .	1213	1041	1052	1011	1197	1084
Kokku . . .	2388	2171	2396	2317	2438	2325
Raudtee veod (peale liiva vedude) . . .	312	348	326	340	218	255
Kokku laadit. . .	2700	2519	2722	2657	2656	2578

Tallinna laiaroopalise raudteel kaubajaama (kõikidesse kauba vastuvõtte punktidesse) on samade aegade jooksul sisemaal sisse tulnud (arvesse on võetud ainult vagunisaadused):

	30. juul. 4. aug.	5—11. aug.	12—18. aug.	19—25. aug.	26. aug. 1. sept.	2—8. sept.
Teravilja ja jahu . . .	4	16	27	18	13	27
Kartulid . . .	1	1	—	1	1	3
Põletispuid . . .	12	63	84	91	73	70
Metsamaterj. . .	252	198	219	233	199	232
Linu ja takku . . .	7	4	6	9	4	2
Põlevkivi . . .	72	88	79	83	81	68
Turvast . . .	9	6	4	6	6	7
Muud erakaubad . . .	185	299	303	310	297	203
Kokku . . .	650	675	722	751	674	622

Turu ülevaated.

Karjasaaduste hinnad Londonis 10. oktoobril 1925. a.

Või:

Daani . . .	254 kuni	236 sh. per cwi.
Eesti . . .	215	220
Uus Meremaa . . .	230	234
Läti . . .	200	210
Siberi . . .	184	190

Hinnad on oma tõusu jaikanud, ehk küll nõudmine tagasihoidlikumaks on muutunud. Nagu varem tähendatud, on hindade erakorraline tõus välja kutsunud inglise asumaade sadamates valitseva mere-

meeste streigi tõttu. Viimaste päevade jooksul on siiski korda läinud kahte laeva suuremate saadetus- tega teele saata, mis turu peale vaigistavat mõju avaldas. Igatahes võib loota, et hinnad jäävad kind- laks edaspidi tükiaks ajaks ja koguni tõusevadki. Eesti või, mis inglise turule saadetud, on nõuetav ja teda müetakse ära kohe tema kättesaamisel.

Bacon:

Daani . . .	130 kuni 136 sh. per cwt.
Rootsi . . .	112 " 122 "
Eesti . . .	106 " 114 "

Daani baconi hind endine, kuna teiste sortide peale on hinnad märksa langenud: Rootsi 10 sh. võrra, ja Eesti 8 sh. võrra. Nõudmine baconi peale on tagasihoidlik olnud, osalt juba sellepärast, et hinnad viimasel liig kõrgele on läinud ja lihtrahvale kättesaamatuks fikuvad minema. Arvata on siiski, et baconi hinnad halvemate sortide peale tõusevad. Eesti baconit on inglise turul vähesel arvul.

Munad:

Daani . . .	21/6 kuni 23/-d per 120 ik.
Festi . . .	12/3 " 18/- "
Leedu . . .	11/6 " 16/-6 "

Nõudmine on vaiksemaks muutunud. Paremad sortid on heas hinnas, sest nende sissevedu on piiratud.

Rahaturg.

Veksliite protestid mais ja juunis. Mai- ja juuni- kuu protestitud vekslid näitavad nii arvuliselt kui summaliselt rekord-arvused aasta esimese poole kohta. Mais protesti läinud vekslid ulatavad 2354 peale 72,4 miljoni marga väärtuses ja juunis 2430 vekslit 108,4 miljoni marga väärtuses, kuna läinud aastal protestiti mais 1685 vekslit 86,7 milj. mk. ja juunis 1746 vekslit 71,5 milj. mk. väärtuses. Poolaasta kokkuvõte

1924. a. annab 10.840 vekslit 522,3 milj. marga ja tänavu 12.574 vekslit 549,7 milj. marga väärtuses.

	Veksliite arv			Veksliite summa.		
	1923.	1924.	1925.	1923.	1924.	1925.
Jaanuar. . .	607	2361	1958	35,2	94,1	100,3
Veebruar . .	606	1780	1746	45,1	88,2	84,8
Märts . . .	594	1664	2063	36,9	92,4	83,6
Aprill . . .	656	1694	2023	27,6	89,4	100,2
Mai . . .	684	1685	2354	32,8	86,7	72,4
Juuni . . .	812	1746	2430	37,1	71,5	108,4

I poolaasta 3907 10.840 12.574 214,7 522,3 549,7

Üheks iseloomustavaks nähtuseks alates läinud aasta lõpust on vekslite arvu suurendamine peaaegu endise summa juures: suuremaväärtuslised vekslid on aset annud vähemasummalistele, s.t. raskused on end tunda annud väiksema rahadega ringkondades:

Valuuta juurdevool kestab peatamatult; kul- lakate on 37,7%. Täitsa ekslikud on kuulud vabade välisvarade tagavarade kahanemise üle, mis mõnes ringkonnas vastuvõttu leidnud. Viimased andmed kullakattest, isegi suureneva tsirkulatsiooni juures tõendavad tõusu. Nii oli (milj. mrk.):

	Tsirkulatsioon.	Kattevarad.	Katte %
15. aug. s. a. . .	3.224,6	1.045,9	32,4
15. sept. " . . .	3.326,6	1.173,5	35,3
1. okt. " . . .	3.470,6	1.246,7	35,9
7. " " . . .	3.463,6	1.291,8	37,3
15. " " . . .	3.461,4	1.303,5	37,7

Katte protsent on tõusnud kahe kuu jooksul 32,4% pealt 37,7% peale, seega ligi 17%. Katte varad on pöördte silmapilgust, s. t. 1. juulist, kust alates kasva- mine välisvarades avaldus, suurenenud 412 milj. marka, seega üle 45%.

Välisvarade kasvamine ei näita seni tendentsi lange- miseks või vähemalt peatumiseks, sest nagu viimased andmed kõnelevad, kestab juurdevool: 19. oktoobriks s. t. kolme päeva jooksul suurenesid välisvarad veel 13,5 milj. marga võrra. On loota, et lina ja metsa avansid ilusti täidavad või eest saadava valuuta kahanemise.

Viimased välisbörsede kursid.

	London			Stockholm			Helsingi			New-York		
	1924 a. 19.X	1925. a. 8. X	1925. a. 19. X	1924 a. 19.X	1925. a. 2. X	1925. a. 19.X	1924 a. 20. X	1925. a. 7. X	1925. a. 17.X	1924 a. 19. X	1925. a. 8. X	1925. a. 19.X
Naelsterling . . .	-	-	-	16.375	18.05	18.09	178.80	192.35	192.35	4.48	4.8418	4.8406
Dollar	4.491	4.8418	4.84	3.7575	3.73	3.74	39.75	39.70	39.70	-	-	-
Prantsuse frank . .	85.70	104.40	109.90	19.70	17.25	16.50	209	184	179.5	-	-	-
Helveetsia frank . .	-	-	-	72.05	71.95	72.05	-	-	-	-	-	-
Rootsi kroon . . .	16.885	18.06	18.09	-	-	-	1059.5	1066.5	1063.5	-	-	-
Soome mark . . .	178.75	192.10	192.25	9.44	9.395	9.405	-	-	-	Praaga		
Daani kroon . . .	26.015	20.06	19.33	64.90	90.10	93.50	689	959	1001			
Hollandi gulden . .	11.49	12.05	12.045	146.95	149.85	150.25	1558	1598	1598	1924 a. 19. X	1925. a. 8. X	1925. a. 19.X
Eesti mark	-	-	-	-	-	-	10.60	10.70	10.70	8.75	9.125	9.125
Kuld per unts. . .	92/4	84/11,5	84/11,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Üks naelsterling Londoni pankades . . . . . Mk. 1.850
100 Eesti marka Berliini börsel . . . . . Rmk. 1.138

